

ประโยค ป.ธ. ๖
 แปล มครเป็นไทย
 สอบ วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๑

๑. อวาสิกานํ ภิกขุณํ จาคฺคหฺตโส โหติ อคฺคฺคฺคานํ ปณฺณโรโสติ
 เอตถ เยสํ ปณฺณโรโส เต ติโรธฺจฺจโต วา อาคตา อตีตํ วา อุโปสถํ
 จาคฺคหฺตสิกํ อํกุสฺสติ เวทิตพฺพาฯ อวาสิกานํ อนุวตฺติตพฺพนฺติ อวาสิกเกหิ
 อชฺชฺอุปฺสโถ จาคฺคหฺตโสติ ปุพฺพกิจฺเจ กยิรมาเน อนุวตฺติตพฺพํ น
 ปฏิกโกสิตพฺพํฯ นากามา ทาทพฺพาติ น อนิจฺฉาย ทาทพฺพาฯ
 อวาสิกการณฺติ อวาสิกานํ อการํ อจารณฺติ อตุโถฯ เอส นโย
 สพฺพตฺถฯ อกาโร นาม เยน เตสํ วตฺตสมฺปนฺนา วา น วาติ อจาร-
 สณฺจานํ คยฺหติฯ ลิงฺคํ นาม ยํ เต ตตฺถ ตตฺถ ลีเน กมยฺติ อทิสฺสมาเนปิ
 ชานาเปตฺติ อตุโถฯ นิमितฺตํ นาม ยํ ทิสฺวา เต อตฺถิติ ฉายนฺติฯ อุทฺเทโส
 นาม เยน เต เอวรฺูปริกฺขาราคิ อุทฺทิสฺสนฺติ อปฺเทสํ ลภณฺตีติ อตุโถฯ
 สพฺพเมตํ สุปลฺลยตฺตมณฺยปีจาทินฺนญฺเจว ปทสทฺทาทินฺนญฺ อธิวณฺํฯ ยถาโยคํ
 ปน โยเชตพฺพํฯ อคฺคฺคฺคการาทิสฺปิ เอสฺว นโยฯ ตตฺถ อณฺณตคณฺติ
 อณฺณเวสํ สนฺตกํฯ ปาทานํ ไรตํ อุทฺทนิสฺเสกณฺติ ปาทานํ ไรตานํ
 อุทฺทนิสฺเสกํฯ พหฺวจนฺสส เอกวณฺํ เวทิตพฺพํฯ ปาทานํ ไรตอุทฺทนิสฺเสกณฺติ
 วา ปาโจฯ ปาทานํ ไรวณฺอุทฺทนิสฺเสกณฺติ อตุโถฯ

๒. นานาสํวาสกาทิวตฺตฺตฺสฺ สมานสํวาสกทิกฺขุณฺติ สมานสํวาสกา
 เอเตติ ทิกฺขุณฺติฯ น ปุจฺจนฺตีติ เตสํ ลทฺธิ น ปุจฺจนฺติ อปุจฺจิตฺวา ว
 วตฺตตฺตฺตฺตํ กตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรณฺติฯ นากิวิตรณฺตีติ
 นานาสํวาสกาวิ มทฺทิตฺตุ อภิวิทฺตุ น สกฺโกณฺติ ตํ ทิกฺขุณฺติ น นิสฺสชฺชาเปเนตฺติ
 อตุโถฯ สภิกฺขุกา อวาสาติ ยสฺมี อวาเส อุโปสถการกา ภิกฺขุ อตฺถิ
 ตมฺหา อวาสา ยํ น สกฺโกติ ตทฺเหว คนฺตุํ โส อวาโส อุโปสถํ
 อกตฺวา น คนฺตพฺโพฯ อณฺณตฺร สงฺฆเณนาติ สงฺฆมโปหนเกหิ ภิกฺขุหิ วินาฯ

อลฺลตฺร อนฺตรายาติ ปุพฺเพ วุตฺตํ ทสฺวิธมนฺตรายํ วินา ฯ สพฺพนฺติเมน
 ปน ปริจฺเจเทน อตฺตจตฺตเถน วา อตฺตปณฺจเมน วา อนฺตรายเปี วา สติ
 คนฺตุํ วมฺภูติ ฯ อนาวาโสติ นวกมฺมสาธาติโก โยโกจิ ปเทโส ฯ ยถา จ
 อาวาสาทโย น คนฺตพฺพา เอวํ สเจ วิหารเ อุโปสถํ กโรนฺติ
 อุโปสธาธิฏฺฐานตฺถํ สีมาปี นทีปี น คนฺตพฺพา ฯ สเจ ปเนตฺถ โกจิ
 ภิกฺขุ โหติ ตสฺส สนฺติกํ คนฺตุํ วมฺภูติ ฯ วิสฺสฏฺฐอุโปสธาปี อาวาสา
 คนฺตุํ วมฺภูติ เอวํ กโต อธิฏฺฐาตุํปี สภาติ ฯ อรณฺณเกนาปี ภิกฺขุณา
 อุโปสถทิวเส คาเม ปิณฺฑาย จริตฺวา อตฺตโน วิหารเมว อาคนฺตพฺพํ ฯ
 สเจ อลฺลํ วิหารํ โอกกมฺติ ตตฺถ อุโปสถํ กตฺวา อาคนฺตพฺพํ อกตฺวา
 น วมฺภูติ ฯ ยํ ชณฺณา สกฺโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ ยํ ชานเยย อชฺเชว
 ตตฺถ คนฺตุํ สกฺโกมิตฺติ เอวฺรูป อาวาโส คนฺตพฺโพ ฯ ตตฺถ ภิกฺขุหิ สทฺธิ
 อุโปสถํ กโรนฺเตนาปี หิ อิมินา เนว อุโปสถนฺตรายเ กโต ภวิสฺสตีติ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๖
แปล มครเป็นไทย

๑. ในข้อว่า อวาสิกานัม ภิกขุณฺโณ จาตุทฺทโส โหติ อคนฺตุกานํ
ปณฺณโรโส นี้ พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้ :-

อุโบสถของภิกษุอาคันตุกะเหล่าใด เป็นวัน ๑๕ ค่ำ, ภิกษุอาคันตุกะ
เหล่านั้น พึงทราบว่า มาแล้วจากนอกแวงแคว้น หรือได้ทำอุโบสถที่ล่วงไป
แล้วเป็นวัน ๑๔ ค่ำ ฯ

สองบทว่า อวาสิกานัม อนุวตฺตติตฺตพฺพํ ความว่า เมื่อพวกภิกษุเจ้าถิ่น
ทำบุพเพกิจอยู่ว่า อหฺมุโปสโธ จาตุทฺทโส (อุโบสถวันนี้ ๑๔ ค่ำ) พวกภิกษุ
อาคันตุกะพึงคล้อยตาม คือ ไม่พึงคัดค้าน ฯ สองบทว่า นากามา ทาทพฺพา
ความว่า พวกภิกษุเจ้าถิ่น ไม่พึงให้ (ความสามัคคี) ด้วยความไม่เต็มใจ ฯ
บทว่า อวาสิกาการํ ได้แก่ อาการ อธิบายว่า อาจารย์ของพวกภิกษุเจ้าถิ่น ฯ
ในบททั้งปวงดังนี้ ฯ

สภาพเป็นเครื่องจับอาจารย์สัณฐาน ของภิกษุเจ้าถิ่นเหล่านั้นว่า ภิกษุ
เหล่านี้ เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวัตรหรือไม่ ชื่อว่า อาการ ฯ ธรรมชาติซึ่งทำให้
เข้าใจภิกษุเจ้าถิ่นเหล่านั้น ผู้เร้นอยู่ในที่นั้น ๆ อธิบายว่า ทำให้รู้ได้ แม้ไม่
ปรากฏ ชื่อว่า ลิงค์ ฯ ธรรมชาติซึ่งพวกภิกษุอาคันตุกะเห็นแล้วรู้ได้ว่า ภิกษุ
เจ้าถิ่นเหล่านั้น มีอยู่ ชื่อว่า นิमित ฯ สภาพเป็นเครื่องแสดงถึงภิกษุเจ้าถิ่นเหล่า
นั้นว่า เป็นผู้มิบริวารเช่นนี้ อธิบายว่า เป็นเหตุได้ชื่ออ้าง ชื่อว่า อุทเทส ฯ

คำว่า อาการ เป็นต้นนั้นทั้งหมด เป็นชื่อของเสนาสนบริวารต่าง ๆ
มีเตียงและตั่งที่จัดตั้งไว้อย่างดีเป็นต้น และเป็นชื่อของเสียงฝีเท้าเป็นต้น ฯ
แต่คำว่า อาการ เป็นต้นนั้น พึงประกอบตามที่ควรประกอบ ฯ แม้ในอาการ
ของภิกษุอาคันตุกะเป็นต้น ถิ่นนี้แล ฯ

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า **อญฺญาตํ** ได้แก่ เป็นของของภิกษุเหล่าอื่น ๆ ข้อว่า **ปาทานํ โธตํ อุทกนิสฺเสกํ** ได้แก่ สถานที่รดน้ำแห่งเท้าทั้งหลายที่ล้างแล้ว ๆ เอกพจน์ (ในบทว่า **โธตํ**) พึงทราบในอรรถแห่งพหูพจน์ ๆ อีกอย่างหนึ่ง ปาฐะว่า **ปาทานํ โธตอุทกนิสฺเสกํ** ๆ อธิบายว่า สถานที่รดน้ำสำหรับล้างเท้าทั้งหลาย ๆ

๒. ในเรื่องภิกษุณานาสังวาสเป็นต้น พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้ :-

บทว่า **สมาณสํวาสกทิกฺขุจฺฉิ** แก่ ความเห็นว่า ภิกษุเจ้าถิ่นเหล่านั้นมีสังวาสเสมอกัน ๆ บทว่า **น ปุจฺจนฺติ** ความว่า ไม่ถามถึงลัทธิของภิกษุเจ้าถิ่นเหล่านั้น คือ ไม่ถามก่อน ทำวัตรและวัตรอาศัยแล้ว จึงทำอุโบสถร่วมกัน ๆ บทว่า **นาภิวิตฺรนฺติ** ความว่า ไม่สามารถจะย่ำยี คือ ปราบปรามข้อที่เป็นนानาสังวาสกันได้, อธิบายว่า ให้ภิกษุเจ้าถิ่นเหล่านั้นสละทิกฺขุจฺฉินั้นไม่ได้ ๆ

สองบทว่า **สภิกฺขุกา อวาสา** ความว่า ภิกษุทั้งหลายผู้ทำอุโบสถมืออยู่ในอาวาสใด, ภิกษุไม่อาจไปจากอาวาสนั้น สู่อาวาสใด ในวันนั้นเทียว, อาวาสนั้น ภิกษุยังไม่ได้ทำอุโบสถ ก็ไม่ควรไป ๆ สองบทว่า **อญฺญตฺรสงฺฆเณ** ได้แก่ เว้นจากภิกษุทั้งหลาย ซึ่งครบจำนวนเป็นสงฆ์ ๆ สองบทว่า **อญฺญตฺร อนุตฺตรายา** ได้แก่ เว้นอันตราย ๑๐ อย่าง ซึ่งกล่าวไว้แล้วในก่อนเสีย ๆ แต่ว่า จะไปกับสงฆ์ มีตนเป็นที่ ๔ หรือมีตนเป็นที่ ๕ โดยกำหนดอย่างต่ำที่สุด หรือจะไปในเมื่อมีอันตราย ก็ควร ๆ

ประเทศแห่งใดแห่งหนึ่ง มีศาลานวกรรมเป็นต้น ชื่อว่า อนาวาส ๆ เหมือนอย่างอาวาสเป็นต้น ภิกษุไม่ควรไป ฉนฺใด, ถ้าภิกษุทั้งหลายทำอุโบสถกันในวัด, สีมาก็ดี แม่น้ำก็ดี ภิกษุก็ไม่ควรไปเพื่ออริชฺชานอุโบสถ ฉนฺนั้น ๆ แต่ถ้ามีภิกษุบางรูป อยู่ที่สีมาและแม่น้ำนี้ไซ้, จะไปยังสำนักของภิกษุนั้นก็ควร ๆ จะไปเสียจากอาวาส แม้ที่เลิกอุโบสถเสียแล้ว ควรอยู่ ภิกษุผู้ไปแล้วอย่างนั้น ย่อมได้แม้เพื่ออริชฺชาน ๆ ภิกษุแม่ผู้อยู่ป่า ในวันอุโบสถ เทียวบิณฑบาตในบ้านแล้ว ต้องกลับมาวัดของตนเท่านั้น ๆ ถ้าเธอไปยังวัดอื่น,

ต้องทำอุโบสถในวัดนั้นก่อนแล้ว จึงค่อยกลับมา ไม่ทำก่อนแล้วกลับมาเสีย
ไม่ควร ฯ

ชื่อว่า ยี่ ขลฺยา สกฺโกมิ อชฺเชว คนฺตุํ ความว่า ภิกษุพึงทราบซึ่ง
อวาสใดว่า เราสามารถไปในที่นั้นได้ในวันนี้ทีเดียว อวาสเห็นปานนั้น
ควรไป ฯ จริงอยู่ ภิกษุนี้แม้เมื่อทำอุโบสถกับภิกษุทั้งหลายในอาวาสนั้น
จักเป็นผู้ไม่ทำอันตรายแก่อุโบสถเลยทีเดียว ฉะนั้นแล ฯ